

יוצאים הילדים והוריהם מדי ערב לברך את

שושנה לפירות

על כי

טובה את ביתה, מש-
פחתה וחוג ידידיה, ויצ-
אה לבדה לחיות בכפר
ערבי מרוחק, ללמד את
בניו, להשתתף בחיי
היומיומיים הנחשלים ו-
לקרב את הלבבות, ב-
עזרה במופת אישי וב-
הקרבה עצמית ממוש-
כת להגשים משימה
בעלת ערך לאומי וחב-
ותי, מעל לצו התפקיד
ומעבר לתביעת החו-
בה, בהתאם לסעיף 3
של תקנון המופת.

מרוססר סימון עיונים בעולם המקרא, וי
כעבור שעה מככה את הלוקס ונרדמת.

זכרונות מבית אבא

ור מילדותה, היתה שושנה רגילה
לראות ערבים בסביבתה. היא זוכרת
עדיין את אמינה, הילדה הערבית מעג
(כיום עקיר), אשר מכרה ביצים וירקות
בשכונה הרחובותית. שתי הנערות התיידדו.
אביה של שושנה, חלף הילד, שעלה
מגרמניה בשנות העשרים, שימש דוגמה
חיה לבתו. מעולם לא ניסה להבהיל אותי
בסיפור על הערבי הרע, נזכרת היא. בהיותו
מקורב לחוג איחוד של הפרופסור מגנס,
נטע בלב בתו את ההכרה, כי ערבים וי

ערבים יכולים לחיות זה בצד זה בארץ אחת.
הנערה בעלת הצמות הארוכות הצטרפה
למשך כמה שנים לקיבוץ השומר הצעיר
דליה, עברה לאחר מכן לסמינר למורות
בירושלים. היא החלה ללמד את השוטרים
עברית, התמחתה בספרות באוניברסיטה.
את הדחיפה הראשונה לצאת לדרכה הנר-
כחית קיבלה שושנה בתום מלחמת העצ
מאות. בהיותה באוניברסיטה שמעה על ארגון
הקו"קרים, ארגון הסעד הנוצרי, אשר קיים
באותה שנה מחנה עבודה בארץ. שושנה
בילתה שם את חופשת הקיץ, הכירה כמה
משכילים ערבים. צליל השפה הערבית הו
כיר לה את ימי נעוריה, את אמינה, שעק
כותיה נעלמו. מאז ימי הקרבות.
היא זכרה את הטעות אביה לשלום
עברייני, הביטה בחדרה בתהום הנפערת
והולכת בין שני העמים. היא החליטה
לעשות משהו לגשר על פני תהום זו.

המנהל ישן עד הגג

כ אשר החליטה שושנה לצאת ללמד
בכפר ערבי, לא ידע המפקח על החינוך
הערבי כיצד להתייחס לבקשתה. הוא דחה
אותה פעם אחר פעם, אך היא סנתה אליו
שוב. לבסוף אמר לה: "אם את מתעקשת
ללמד דהקא בכפר ערבי — את יכולה
לנסות את מולך בכפר יאסיף. דרוש להם
מורה שם. אם המועצה המקומית תסכים
לקבל אותך — המשרה שלך."

כבר למחרת בבוקר היתה שושנה בעכו,
בדרכה לכפר. ראש המועצה המקומית, ינני
קסטנדי ינני, קיבל אותה בלבביות בביתו
הרחב. הוא התייעץ עם חבריו הנכבדים,
והיה ברור כי זקני הכפר היו נבוכים ולא
ידעו מה לעשות עם הייצור שצץ לפניהם
לפתע והציע ללמד עברית בכפרם. לבסוף
החליטו לנסותה; שושנה קיבלה את המשרה.
השעה היתה כבר שעת ערב, והמורה
החדשה הומנה ללון את הלילה בביתו של
מנהל בית הספר. "זה היה בקיץ", נזכרת
שושנה, "נתנו לי את החדר שלהם, וכולם
יצאו לישון על הגג של החדר הסמוך".
למחרת היא שכרה חדר, הפכה לתושב
הערבי הראשון בתולדות כפר יאסיף.

אך החברה הכפרית הסגורה לא קידמה
את פני חאשה הזרה בשמחה יתירה. רבים
חשדו שהיא נשלחה מטעם המושל הצבאי,
לכלוש את הנעשה בכפר. "זה היה גורא
לא נעים", סיפרה היא. "ניסיתי להתקרב
אל האנשים, אבל הם הסתגרו בתוך עצמם
והתייחסו אלי ברשמיות ובאדיבות משגעות."

הדלתות נפתחות

ח זמת הכיבוד נשברה בצורה דרמטית.
ה עם טרוץ מיבצע סיני, עלה לפתע
המתח בין התלמידים הדרוזים לבין שאר
התלמידים בכיתה. כי בני העדות האחרות
האשימו את הדרוזים בשיתוף פעולה מוס
רו עם ממשלה תוקפנית. המתיחות גברה

השופט קיבל את דבריה, לא מצא כל מקום
להעמיד את המנהל לדין.

מאותו יום חדלו תושבי הכפר לראות
בה סוכן זר. כל הדלתות נפתחו בפני
העלמה עם פנס הלוקס: לא היתה חתונה
או להייה שבהן לא חויבה להשתתף.

כאשר נשאל השבוע אחד מאבות הכפר
מה דעתו על המורה העברית שבתוכם,
השיב: "ואללה, הלהאי והיו מאתיים שושנות
כאלה — בכל כפר ערבי אחת. ומי יודע,
אולי פעם יהיו גם מאתיים מוחמדים ש'
יומנו ללמד בבתי ספר יהודיים? זה היה
עוור לשים טעם קץ לשגאה ולשפיכות
הדמים בארץ הזאת."

והלכה, עד אשר פרצה שביתה של התל-
מידים הדרוזים. כל מאמצייהם של המנהל
ושל שושנה לא שיכנעו את התלמידים.

השובתים העיסו אבנים אל תוך הכיתה,
והמורים הנדהמים ביקשו את התערבותם
של משרד החינוך ושל הנכבדים הדרוזיים.
בעדותם בסני המפקח ממשרד החינוך,
סענו הדרוזים כי מנהל בית הספר אמטאנס
אמטאנס הסית את התלמידים הערביים נגד
המדינה. אולם משבאה הפרשה לבירור בסני
השופט שלום קסאן בצצרת, העידה דהקא
המורה היהודיה לטובת המנהל, הסבירה כי
מתוך להיסות עדתית ספלו התלמידים ה'
דרוזים האשמות שחוא נגד המנהל הערבי.

תמונה זו צולמה במחנה עבודה בבן-שמון. שושנה מרימח
חבילת חציר שנוקצה בשדות הכפר, כשעל האדמה
משועשע צעיר ערבי סנצרת. העובד קציין עבדון בכפרי המיעוטים בגליל המערבי והסרדי.

התלמידים ששה מצטיינים מבין עשרות תלמידיה של שושנה, על ספסל
בשדרות רוטשילד בתל-אביב, בשעת ביקור בעיר הגדולה, במסגרת
הסיוע בארץ. בית הספר התיכון בכפר יאסיף מסרת 28 כפרים ערביים בגליל המערבי.